

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperencián túl, Tiszán innen, Dunán innen, lakozott egy ember. Bizony szegény volt őkelme, a háznál se tücski, se hajtsd ki. Való igaz, hogy illetően állapotával ő édes-keveset törődött. Öreg emberek, akik jórészt már bejárták az élet útját, fejet csóváltak, látván őt térülni, fordulni hol erre, hol arra. Ez az ember forgat valamit elméjében, de mit? Talán a bölcsek kövét szeretné megtalálni vagy a Dárius kincsét keresi? Mindkettő lehetséges, de éppenséggel nem valószínű. Mert, ha azt akarná: kotyvasztana; ha ezt keresné: ásóval turkálná a földet; holott örökké lesütött szemmel járkal. Ugyan miért? Azért bizony, mert veszedelem vagyok az ő szemében; tűz, amely sugárt hint szerteszét, s bizony megégeti azt, aki nem elég elővigyázatos.

Egyszer aztán nagyot gondolt a mi emberünk. Félmérföldes csizmákat húzott, s tarisznyáját megrakta hamu-pogácsával. Ha a lába térdig kopik is, ha a világ végéig kell is mennie: ő megy. Megy és megkeresi a szerencsét.

Az emberek rámeredtek.

– Ugyan hová mégy innét? – kérdezték tőle. – Hát nem vagy megelégedve a sorsoddal? Becsülettel élsz közöttünk; mi szeretünk téged. Vajon miért kívánczol el tőlünk?

Ő pedig válaszolt.

– Megyek, mert várnak engem. Hegyek derekán, völgyek ölén, csendes tanyán és zsibongó városokban. Hegyek derekán nem zúg a szél, völgyek ölén nem nyíl a virág, csendes tanyákon nincs vidámság és napsugár a városokban. Én oda varázsolom őket.

– Ugyan mivel?

– Vagyon nekem erre varázsszerem.

– És micsoda az a varázsszer?

– Egy csomó papiros.

– És mi van a papiroson?

– Vers...

A kíváncsiskodók elfordultak és mosolyogtak.

Ez az ember sincsen ki szegletre. Ám lássa: mire viszi.

Elment. Bandukolt hegyen-völgyön, árkon-bokron keresztül. Ág húzta, tüske tépte, de azért csak kitartóan haladt előre. Mikor kifogyott tarisznyájából a hamu-pogácsa: megállott Pesten egy nagy ház előtt.

Két ember lakott a házban. No, ugyan furcsa emberek voltak.

Okos emberek, ha mi szépet gondoltak el vagy okosat mondtak: ők könyvbe írták, azután biztatták a többieket: vegyétek, lássátok és olvassátok, mert nagy léssen a ti szíveteknek az ő gyönyörűsége.

Hát nem mosolyogni való az olyan ember, aki könyvet árul? Mi eddig úgy tudtuk, hogy csak az a jó, amit meg lehet enni, fényes ruha, amit magunkra öltünk, ékszer, amit magunkra akasztunk... Náluk kopogtatott a mi emberünk.

– Szerencsés, lencsés jó napot kívánok, – köszöntött tisztességtudóan.

– Fogadj Isten, szegény ember, ugyan mi kéne, ha vóna?

– Hegyek derekán nem zúg a szél, völgyek ölén nem nyíl a virág, csendes tanyákon nincs vidámság és napsugár a városokban. Én oda varázslom őket.

– Ugyan mivel?

– Vagyon nekem erre varázsszerem.

– És micsoda ez a varázsszer?

– Egy csomó papiros.

– És mi van a papiroson?

– Vers...

A két ember nem fordult el, hanem elolvasta a verseket, és azután mosolyogtak. Nevetett a szemük, a szívük, a lelkük. És ott fogták a verset is, a vándort is. Dehogyan eresztik tovább!...

És azóta zúg a szél a hegyek ormán, virág nyíl a völgyek ölén, vidámság honol a csendes tanyákon, verőfény dereng a komor, zajongó városokban. Ezt mind ő csinálta, az ő varázs-verseivel, a gyermekek szívében... Pósa bácsi...

– Tyűh, örgöm-börgöm, – dohog hangosan Pósa bácsi, ha elolvassa ezt a róla való írást, – hát ugyan mire volt jó ezt elbeszélni? Még azt találja hinni valaki, hogy míg én elő nem álltam egy paksaméta verssel, nem zúgott a szél a hegy derekán, nem nyílt a virág a völgy ölén, nem volt vidámság a csendes tanyákon s nem ragyogott napsugár a komor városokban...

Hát persze, hogy nem. Bizony nem. Hiába bizonykodik, hogy nem varázsló: ezt mind ő csinálta. És ezt köszönöm most én meg mindnyájunk nevében, akik az ő csudatételében gyönyörködünk.

Tiltakozó szavára pedig nem adok ez egyszer semmit. Kimondom, hogy ezt a varázsolást mindmáig elköveti, és tapsolnak hozzá kicsiny gyermek-kezek lelkesen, szívrepesve.

Hogyan csinálja?

Biz' ez fogas kérdés. Erre nem könnyű felelni. Talán jobb lesz, ha meglátogatjuk munkás-házában.

Ott ül egy karosszékben. Füst gomolyog körülötte, mint a mesebeli királyleány kékes fátyola. A bemártott toll ott hever előtte, ő maga hátrahanyatlik, a szeme le van csukva. Talán alszik? Nem biz' a. Ábrándozik, mesék szálait szövögeti. Egy-egy napsugár betéved az ablakon, odalopódzik a lezárt szempillákhoz s mosolyog ő is, a napsugár is. És készen van a vers, tele aranyos derűvel, humorral vegyest. Pista, Palkó, Gyurka, Karcsi, kik kis tanyákon, faluban, nagy városokban laknak, milyen örömmel hallgatják majd. Bizony, a hangos öröm felveti a házat.

Íme, láttuk, mint születik a vers és mégse láttuk.

Pósa bácsi pedig szól:

– Gyertek mind, akik szépen tudtok regélni az én gyermekeimnek.

Jön hát egy poéta. Egy kicsit félénk, a szava is reszket, amint megáll Pósa bácsi előtt. Az pedig jóságosan bátorítja.

– Miről írt?

– A tenger mélységéről.

– Hát még?

– A hegyről, amely legmagasabb a világon.

– Hát még?

– Az illatos rózsáról; a hárfáról, amelynek legédesebb a zenéje.

– Hát még?

– A kék égről, amely végtelen.

Pósa bácsi megcsóválja a fejét. Valami nem tetszik neki.

Betakarja magát a kavargó füstfelhőbe s megszólal csendesen:

– Van valami, ami mélyebb a tengernél, magasabb a legmagasabb hegynél, illatosabb a rózsánál, édesebb zenéjű a hárfánál és végtelenebb a kéklő égnél. Arról írjon az én gyermekeim számára.

– A poéta lehorgasztja fejét s kérdi:

– S mi legyen az?

A gyermekek hatalmas varázslója csendesen, szinte suttogva válaszol:

– A szív.

*

L. I.: Látogatás Pósa bácsinál – In: Kisdednevelés, 1906, március 1.

A valószínűsíthető szerző: Legányi Ilona, bánfalvi (esetleg Ligeti Irén, budapesti) óvónő